

COVID-19 en overlijden

Bijlage bij de [LCI-richtlijn COVID-19](#) | Versie 26 november 2020 (versiebeer zie onderaan deze pagina)

Voor het overlijden

Het is belangrijk dat directe naasten afscheid kunnen nemen van een persoon met COVID-19, die op sterven ligt. Het is mogelijk dat een directe naaste ook COVID-19 heeft. In dat geval is overleg met het afdelingspersoneel of de afdeling Infectiepreventie van het ziekenhuis/de zorginstelling nodig, zodat afscheid nemen gefaciliteerd kan worden, waarbij het risico op verdere verspreiding wordt geminimaliseerd.

Na het overlijden

SARS-CoV-2 is een virus dat van mens op mens overgebracht wordt door besmette druppels die vrijkomen bij hoesten en niezen en (direct) contact. Dit vormt na overlijden geen risico meer. Influenzavirussen worden op dezelfde wijze verspreid. De zorg voor een patiënt overleden aan het nieuwe coronavirus is daarom hetzelfde als de zorg voor een patiënt overleden aan influenza (griep). De reguliere hygiënemaatregelen die gelden voor de uitvaartbranche volstaan daarom ook voor de zorg voor overledenen aan het nieuwe coronavirus.

Besmettingsrisico's bij de verzorging

Het virus overleeft maar kort buiten het lichaam, van enkele uren tot een dag. Met het dragen van persoonlijke beschermingsmiddelen en het uitvoeren van handhygiëne conform de reguliere hygiënemaatregelen binnen de uitvaartbranche zijn de risico's op besmetting tot een minimum te beperken.

Draag tijdens de verzorging een schort met lange mouwen en handschoenen. Het dragen van een veiligheidsbril en mondneusmasker is niet nodig. Trek eerst het schort aan en dan de handschoenen, over de manchetten van de mouwen. Bij het uitrekken is de volgorde andersom: eerst de handschoenen uitdoen, daarna [handhygiëne](#) toepassen, dan het schort uittrekken en vervolgens weer handhygiëne toepassen.

Thanatopraxie of het balsemen van het lichaam van een overledene met COVID-19 is mogelijk, indien de gebruikelijke protocollen en hygiënemaatregelen in acht worden genomen.

Handhygiëne dient toegepast te worden na elk contact met de overledene, na het verwijderen/uitrekken van persoonlijke beschermingsmiddelen en na verplaatsing en vervoer van de overledene.

Vervoer en opbaren

De overledene kan door de uitvaartverzorger op de gebruikelijke wijze opgehaald en vervoerd worden, dit zal meestal vanuit het ziekenhuis of een zorginstelling zijn. Bij direct contact met de overledene dienen een schort met lange mouwen en handschoenen te worden aangetrokken, gevolgd door handhygiëne. Volg ook de lokale aanwijzingen van het ziekenhuis of de zorginstelling op.

De overledene mag zowel thuis als in het uitvaartcentrum opgebaard worden. De kist mag zowel open als dicht. Er is geen bezwaar tegen opbaring van de overledene op bed met koeling middels een bedkoelsysteem (dit systeem wordt veelvuldig in de thuissituatie en in zorginstellingen voor langdurige zorg zoals verpleeghuizen toegepast).

Contact met de overledene en met de nabestaanden

Nadat de overledene verzorgd is, zijn er geen beperkingen voor het contact van de nabestaanden met de overledene. Ook hier wordt na afloop van een direct contactmoment goede handhygiëne geadviseerd.

Als voor de nabestaanden thuisisolatie of quarantaine geldt, dan is een fysiek bezoek aan hen onwenselijk. Een uitvaartverzorgder kan dan het 'regelgesprek' via de telefoon of andere moderne communicatiemogelijkheden voeren.

Momenteel is het advies van kracht om geen handen te schudden en afstand te bewaren conform de landelijke maatregelen. Er zijn verder geen beperkingen voor het contact met de nabestaanden, tenzij zij ook COVID-19 of gezondheidsklachten passend bij COVID-19 hebben. In dit geval kunnen nabestaandenniet fysiek bij de uitvaart aanwezig zijn. Mogelijk kunnen 1e graads nabestaanden hierop een uitzondering vormen. In het licht van het regionale inschalingsniveau en als hun gezondheidstoestand het toelaat en zij weinig klachten hebben (geen koorts en niet hoesten), kunnen eerstegraads nabestaanden met een chirurgisch mondneusmasker aanwezig zijn. Gelukkig zijn er moderne communicatiemiddelen die het mogelijk maken om de uitvaart of afscheidsdienst (via een audio- of videoverbinding) live mee te maken.

Uitvaart, afscheidsdienst en condoleance

Van belang is de verspreiding van het coronavirus tijdens de uitvaart maximaal te controleren; alle aanwezigen hebben de gezondheidscheck doorlopen en houden zich aan de maatregelen. Bij een uitvaart geldt een maximale groepsgrootte. Zie de [Veelgestelde vragen over het coronavirus en uitvaarten op Rijksoverheid.nl](#) voor de actuele aantallen t.a.v. groepsgrootte en voor de overige voorwaarden die gelden bij uitvaart, afscheidsdienst en condoleance.

Voor informatie van de branchevereniging zie www.bgnu.nl.

Versiebeheer

Februari 2021: Geactualiseerd:

- 26-11-2020: Geactualiseerd: voor de actuele aantallen t.a.v. groepsgrootte en de overige voorwaarden wordt nu doorverwezen naar de webpagina hierover op Rijksoverheid.nl
- 02-04-2020: Aanpassing m.b.t. uitzondering voor 1e graads nabestaanden met COVID-19 bij aanwezigheid uitvaart.
- 16-03-2020: Eerste versie